

شناسایی عوامل مؤثر بر نگرش سبزیکاران شهرستان باوی استان خوزستان نسبت به کشاورزی ارگانیک

مرضیه موسوی^{۱*}، بهمن خسروی پور^۲، علی سرخی^۳

تاریخ پذیرش: ۱۴ آذر ۱۳۹۳

تاریخ دریافت: ۱۸ اردیبهشت ۱۳۹۳

چکیده

اهمیت کشاورزی ارگانیک و نقش حیاتی آن در توسعه پایدار انکارناپذیر است و تصمیم به پذیرش آن تحت تأثیر عوامل مختلفی قرار می‌گیرد. یکی از مهم‌ترین عوامل، نگرش کشاورزان نسبت به کشاورزی ارگانیک می‌باشد؛ زیرا فعالیت و تصمیم‌گیری افراد نسبت به هر پدیده‌ای تحت تأثیر نگرش آن‌ها می‌باشد. هدف از انجام پژوهش، شناسایی عوامل مؤثر بر نگرش سبزی‌کاران نسبت به کشاورزی ارگانیک در شهرستان باوی بود. این پژوهش از نوع تحقیقات توصیفی-همبستگی است. جامعه آماری پژوهش سبزی‌کاران شهرستان باوی به تعداد ۱۴۰ نفر بود که از طریق جدول مورگان تعداد ۱۰۳ نفر به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. یافته‌های تحقیق نشان داد، اکثر پاسخگویان (۴۰/۴ درصد) دارای نگرشی نسبتاً منفی نسبت به کشاورزی ارگانیک بودند. بین سابقه فعالیت کشاورزی، میزان تحصیلات پاسخگویان و نگرش آن‌ها نسبت به کشاورزی ارگانیک رابطه معنی‌داری در سطح ۵ درصد مشاهده شد. نتایج تحلیل عاملی نشان داد عوامل حمایتی-آموزشی، مدیریتی، فرهنگی و ویژگی‌های محصول در مجموع ۵۴/۲۷ درصد واریانس عوامل مؤثر بر نگرش مثبت نسبت به کشاورزی ارگانیک را تبیین می‌کنند. ۵۰/۴۴ درصد واریانس عوامل مؤثر بر نگرش منفی نسبت به کشاورزی ارگانیک توسط پنج عامل عدم وجود تسهیلات حمایتی، اقتصادی، نهاده‌ای، ضعف دانش و آگاهی و زراعی تبیین شدند.

واژه‌های کلیدی: امنیت غذایی، کشاورزی ارگانیک، شهرستان باوی، نگرش.

۱ و ۳- به ترتیب کارشناس ارشد و دانشجوی کارشناسی ارشد رشته ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان.

۲- دانشیار دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان.

(*)- نویسنده مسئول: (marziehmousavi66@yahoo.com)

مقدمه

بنابر اعلام سازمان فائو در سال ۲۰۰۶ حدود ۸۵۴ میلیون نفر در سراسر جهان به علت فقر شدید دچار گرسنگی مزمن هستند و حدود دو میلیارد نفر با توجه به درجه‌های مختلف فقر، در عدم امنیت غذایی به سر می‌برند. با وجود اینکه تلاش‌های زیاد و اقدام‌های امیدوارکننده‌ای برای کاهش تعداد افرادی که از ناامنی غذایی رنج می‌برند انجام شده است، اما تعداد این افراد در سراسر جهان همچنان بالاست و به احتمال زیاد در دهه‌های آینده با توجه به جمعیت در حال رشد جهان، تشدید خواهد شد (جنش^۱، ۲۰۰۸)؛ بنابراین، جهت پاسخگویی به تقاضای غذایی جمعیتی که پیش‌بینی شده تا سال ۲۰۵۰ به ۲/۵ میلیارد نفر افزایش یابد، تقویت تولید و دستیابی به بازده بالاتر عوامل تولید ضروری است (کیلمان^۲، ۲۰۰۸). از سوی دیگر، یکی از بزرگ‌ترین چالش‌های فراروی جامعه بشری، در دهه‌های اخیر، بحران غذا، مسئله امنیت و سلامت غذای جمعیت رو به افزایش دنیا است. بحران جمعیت از یک طرف و محدودیت منابع اولیه تولید از طرف دیگر، باعث حرکت کشاورزی سنتی به سمت استفاده از تکنولوژی و کشاورزی صنعتی گردیده است (شریفی مقدم، ۱۳۹۰). به دلیل کاربرد بی‌رویه و نامناسب نهاده‌های شیمیایی در فرایند تولید محصولات در کشاورزی صنعتی، بشر با بحران‌های جدیدی مواجه شد. این شرایط نشان‌داد که برخلاف برنامه‌هایی که نشان از امنیت تولید بعد از ورود تکنولوژی به کشاورزی داشت، بشر با بحران‌هایی نظیر، ظهور آفات و امراض جدید، مقاوم شدن گونه‌های آفات و بیماری‌ها و علف‌های هرز به سموم شیمیایی، مسمومیت‌ها، تخریب و فرسایش شدید خاک، تهدید سلامت انسان، بروز بیماری‌های پوستی، شیوع انواع سرطان‌ها و بیماری‌های مزمن و مسمومیت‌های منجر به مرگ و تخریب محیط‌زیست مواجه گردید (استادی و همکاران، ۱۳۹۲). کاهش شدید تنوع زیستی در معرض انقراض قرار گرفتن بسیاری از گونه‌های گیاهی و جانوری، انباشت مواد خطرناک در محیط و ابتلا افراد به بیماری‌های مختلف - به‌عنوان مثال، بر طبق برآوردهای سازمان جهانی بهداشت سالیانه دست‌کم سه میلیون نفر کارگر کشاورزی مسموم شده و در حدود ۲۰۰۰۰ نفر از آن‌ها می‌میرند - نمونه‌هایی از اثرات منفی مصرف مواد شیمیایی است (رجبی و همکاران، ۱۳۹۲).

امروزه، نیاز به حفظ عملکرد کشاورزی و وجود نگرانی در رابطه با موضوعاتی همچون سلامتی و ساختار خاک، تولید مواد غذایی سالم و عاری از بقایای مواد شیمیایی برای حفظ سلامت انسان و دام همراه با حفظ و نگهداری محیط زیست، باعث افزایش علاقه‌مندی به اتخاذ سیاست‌های مناسب‌تر و روش‌های مدیریتی بهتر برای پاسخگویی به تغییرات محیطی و دستیابی به کشاورزی و توسعه پایدار شده است. توسعه پایداری که نیازهای حال حاضر را بدون به خطر انداختن توانایی نسل‌های آینده برای رفع نیازهای خود مرتفع می‌سازد (سناگ^۳ و همکاران، ۲۰۰۶). کشاورزی ارگانیک به‌عنوان وسیله‌ای برای برخورد با مسائل ذکر شده و حفظ تعادل زیست محیطی در جهت پایداری مطرح شد. در کشاورزی ارگانیک، روش‌های کشاورزی دوستانه با محیط‌زیست و حیوانات در مزارع ارگانیک برای تولید مواد غذایی مورد استفاده قرار می‌گیرد

گال آیجن^۴، ۲۰۱۲). کشاورزی ارگانیک به عنوان نقطه ظهور یک روش تولید محصولات کشاورزی است که تعادل طبیعت را به هم نمی زند، آلودگی ایجاد نمی کند و بر انسان و دیگر موجودات اثرات مضر ندارد و هدف آن تولید محصولات سالم و گواهی شده است (ساداتی و همکاران^۵، ۲۰۱۰). کشاورزی ارگانیک به مجموعه‌ای از عملیات گفته می‌شود که باهدف کاهش مصرف نهاده‌های غیرطبیعی به اجرا درمی‌آید و در آن مصرف کود و سموم شیمیایی، مواد نگه‌دارنده سنتز شده، داروهای شیمیایی، ارگانوسم‌های تولید شده به روش مهندسی ژنتیک و پساب‌ها کنار گذاشته می‌شود (پورسعید و همکاران، ۱۳۹۲).

کشاورزی ارگانیک و مفاهیم کشاورزی تلفیقی، غیرمتمرکز و عاری از مواد شیمیایی، برای اولین بار به وسیله "نورث برن" در سال ۱۹۴۰ مطرح گردید؛ در اواخر دهه ۱۹۶۰ و ابتدای دهه ۱۹۷۰، بحران‌های ناشی از انقلاب سبز ضرورت‌های حرکت به سمت کشاورزی ارگانیک را شتاب بخشید. در دهه ۱۹۸۰ و ۱۹۹۰ اصول و مباحث و سیر عملیاتی توسعه کشاورزی ارگانیک در دنیا چشم پیدا کرد. این شیوه از سال ۱۳۷۹ در ایران بر روی محصول پسته آغاز و هدف از اجرای این شیوه ارتقاء سطح علمی بهره‌برداران و کشاورزان بوده تا با آگاه نمودن آنان از اثرات مخرب استفاده از کود و سموم شیمیایی در جهت تولید محصول سالم اقدام نمایند. با توجه به موفقیت‌های به دست آمده از این طرح این شیوه به سایر محصولات نظیر سیب‌زمینی، انگور، خرما و برنج تسریع پیدا نمود (صاحبی و همکاران، ۱۳۹۲).

تولید مواد غذایی باکیفیت مطلوب و به میزان کافی، همگام با طبیعت و محیط‌زیست، صیانت از تنوع ژنتیکی در سامانه تولید و پیرامون آن، تقویت چرخه‌های زیست‌محیطی و توسعه بلندمدت حاصلخیزی خاک از اهداف کلی کشاورزی ارگانیک می‌باشد. براین اساس می‌توان گفت که محصول ارگانیک محصولی است که بدون استفاده از مواد شیمیایی، آفت‌کش‌ها، افزودنی‌های غذایی و طعم‌دهنده‌ها تولید شده باشد (رجبی و همکاران، ۱۳۹۲). هدف کشاورزی ارگانیک در درازمدت در درجه اول سلامت زیست‌محیطی از جمله تنوع زیستی و کیفیت محصول به جای افزایش بهره‌وری در کوتاه‌مدت می‌باشد (ویلر^۱، ۲۰۰۵). تصمیم به پذیرش کشاورزی ارگانیک متأثر از عوامل مختلفی است که یکی از مهم‌ترین آن‌ها، نگرش کشاورزان نسبت به کشاورزی ارگانیک می‌باشد؛ زیرا فعالیت و تصمیم‌گیری افراد نسبت به هر پدیده‌ای تحت تأثیر نگرش آن‌ها می‌باشد. نگرش افراد دربرگیرنده‌ی مجموعه‌ای از عقاید، انگیزه‌ها و تجربیات است (فیش بین و آجزن^۲، ۱۹۷۵). نگرش یکی از مهم‌ترین مفاهیم روان‌شناسی اجتماعی نوین است که به تمایلات، احساسات، شناخت‌ها، گرایش‌های ذهنی و رفتاری فرد اشاره دارد. بررسی نگرش افراد در زمینه‌ی های مختلف به مدیران و مجریان کمک می‌کند که از شیوه تفکر مردم درباره موضوعات مشخص مطلع شده و آگاهی یابند و آنگاه برای تغییر، اصلاح و یا تقویت آن نگرش برنامه‌ریزی کنند و یا اقداماتی انجام دهند (اتحادی و همکاران، ۱۳۹۰). لازم است متخصصان و برنامه ریزان کشاورزی در طراحی

برنامه‌های جدید کشاورزی- زیست‌محیطی در کنار سایر عوامل تأثیرگذار، به پیچیدگی نگرش کشاورزان توجه نمایند (آنستروم و همکاران^۳، ۲۰۰۹). بنابراین، از عواملی که می‌توانند تأثیر مهمی بر رفتار کشاورزان در زمینه شیوه‌های مختلف و به‌خصوص به‌کارگیری و سرمایه‌گذاری در کشاورزی ارگانیک داشته باشد، توجه به نگرش آنان نسبت به این مقوله می‌باشد. در زمینه نگرش نسبت به محصولات ارگانیک مطالعات زیادی صورت گرفته است. در ادامه به نتایج چند مورد از این مطالعات اشاره می‌شود.

هاشمی نژاد و رضوانفر (۱۳۸۹) در مطالعه‌ای به این نتیجه رسیدند که مهم‌ترین مشکلات فراروی کشاورزان در استفاده از کشاورزی ارگانیک را پنج عامل نگرشی، تولیدی، بازار، حمل‌ونقل، نهاده‌ای می‌باشد. کریمی و همکاران (۱۳۹۰) موانع پیشبرد کشاورزی ارگانیک را به اقتصادی، شناختی و اطلاعاتی و بینشی طبقه‌بندی کرده‌اند. مطالعه قدیمی و همکاران (۱۳۹۱) نشان داد که اکثر (۴۹ درصد) کشاورزان مورد مطالعه نگرش مثبتی نسبت به کشاورزی ارگانیک داشتند. بین نگرش کشاورزان نسبت به کشاورزی ارگانیک بر اساس میزان تحصیلات در سطح یک درصد رابطه معنی‌دار و بر اساس شیوه کشت در سطح پنج درصد تفاوت معنی‌داری وجود دارد. نتایج مطالعه رجبی و همکاران (۱۳۹۲) نشان می‌دهد که میزان نگرش مصرف‌کنندگان نسبت به محصولات ارگانیک در حد متوسط می‌باشد. همچنین عواملی مانند اطلاع‌رسانی و آموزش، بهبود دسترسی به محصولات ارگانیک، بهبود ویژگی‌های محصول و ارائه تسهیلات حمایتی را از عوامل مؤثر بر پذیرش محصولات ارگانیک می‌دانند. شبانی (۱۳۹۲) در پژوهش خود به این نتیجه رسید که نگرش گندم کاران شمال استان خوزستان در خصوص امنیت غذایی و تولید محصولات سالم مثبت بوده است.

ویلر (۲۰۰۵) نیز عواملی همچون میزان آشنایی، سابقه کار، تحصیلات، اثرات اطلاعاتی و مسائل پژوهشی را در نگرش نسبت به کشاورزی ارگانیک مؤثر می‌داند. همچنین مهم‌ترین عوامل مؤثر در پذیرش محصولات ارگانیک در چهار عامل آموزش و اطلاع‌رسانی، خدماتی- حمایتی، نظارت و اقتصادی دسته‌بندی شدند. نتایج مطالعه تاکیریدو^۱ و همکاران (۲۰۰۸) نشان داد، نگرش و رفتار کشاورزان نسبت به محصولات ارگانیک مثبت است. بین نگرش و جنسیت تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. بین سطح سواد و بعد خانوار با نگرش ارتباط معنی‌داری وجود دارد. آزورا و پاسکال^۲ (۲۰۰۹) و کینگس و ایلبری^۳ (۲۰۱۲) در پژوهش‌های خود به این نتیجه رسیدند که نگرش پاسخگویان نسبت به محصولات ارگانیک مثبت می‌باشد. هال و روئادس^۴ (۲۰۰۹) نیز در مطالعه‌ای به این نتیجه رسید که نگرش کشاورزان نسبت به کشاورزی ارگانیک منفی است. ساداتی و همکاران (۲۰۱۰) در مطالعه‌ای موانع مؤثر بر نگرش نسبت به محصولات ارگانیک را به موانع سازمانی، کیفیت محصول، فرهنگی و اقتصادی تقسیم‌بندی کرده‌اند. اعظمی و همکاران^۵ (۲۰۱۳) در پژوهش خود موانع پذیرش محصولات ارگانیک را به هشت دسته بازاریابی، فنی، آموزشی و اطلاع‌رسانی، حمایت دولتی،

3- Ahnstrom

1 - Tsakiridou

2 - Azzurra & Pascale

3 - Kings & Ilbery

4 - Hall & Rhoades

5 - Azami

فردی - فرهنگی، اقتصادی و فیزیکی - ساختاری تقسیم‌بندی کرده‌اند.

شهرستان باوی واقع در استان خوزستان به دلیل دارا بودن زمین‌های حاصلخیز فراوان و نزدیکی به رود پرآب کارون از پتانسیل تولید محصولات کشاورزی متنوعی برخوردار است. یکی از محصولات مهمی که معمولاً در زمین‌های مرغوب حاشیه رود کارون کشت می‌شود، انواع سبزی و صیفی است. به دلیل محدودیت آگاهی سبزی‌کاران این شهرستان نسبت به کشت ارگانیک و سالم و همچنین عدم توانایی مالی جهت افزایش سطح زیر کشت، سبزی‌کاران ناچار به استفاده فراوان از نهاده‌های کشاورزی و از جمله سموم و کودهای شیمیایی جهت افزایش عملکرد در واحد سطح و برداشت زود هنگام محصول می‌باشند. این عوامل از یک سو منجر به آلودگی منابع آبی در دسترس، نابودی گونه‌های گیاهی و جانوری در محیط طبیعی منطقه می‌شود و از سوی دیگر، سلامتی مصرف‌کنندگان و خود تولیدکنندگان سبزی و صیفی نیز در معرض خطر قرار می‌گیرد. حال مسئله اصلی پژوهش حاضر این است که نگرش سبزی‌کاران نسبت به کشاورزی ارگانیک چیست؟ چه عواملی نگرش آن‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهد؟

روش تحقیق

هدف از انجام این پژوهش شناسایی عوامل مؤثر بر نگرش کشاورزان نسبت به کشاورزی ارگانیک از دیدگاه تولیدکنندگان در شهرستان باوی استان خوزستان می‌باشد. روش تحقیق توصیفی - همبستگی بوده و به روش پیمایشی انجام گرفته است. جامعه آماری پژوهش سبزی‌کاران شهرستان باوی به تعداد ۱۴۰ نفر بودند؛ که از این میان تعداد ۱۰۴ نفر با استفاده از جدول مورگان به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده به دلیل همگن بودن آنان از لحاظ تولید محصولات مشابه به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. ابزار پژوهش پرسشنامه محقق ساخت بود که روایی محتوایی آن به شیوه پانل متخصصان مورد بررسی قرار گرفته و اصلاحات لازم صورت گرفت. پایایی پرسشنامه نیز با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ برای مؤلفه نگرش ۰/۸۶ به دست آمد. تجزیه و تحلیل داده با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۶ انجام گرفت. همچنین به منظور سطح‌بندی و گروه‌بندی وضعیت نگرش سبزی‌کاران نسبت به کشاورزی ارگانیک از روش فاصله انحراف از میانگین^۱ (ISDM) بر اساس رابطه ۱ استفاده گردید. در این روش داده‌های به دست آمده به چهار سطح تقسیم می‌گردند که در جدول ۱ آورده شده است و در نهایت بر اساس فراوانی و درصد به دست آمده در هر سطح، متغیر مورد نظر ارزیابی می‌شود.

$$A = \text{منفی} : \min \leq A < \text{Mean} - \text{Sd} \quad (1)$$

$$B = \text{نسبتاً منفی} : \text{Mean} - \text{Sd} \leq B < \text{Mean}$$

$$C = \text{نسبتاً مثبت} : \text{Mean} \leq C < \text{Mean} + \text{Sd}$$

$$D = \text{مثبت} : \text{Mean} + \text{Sd} \leq D \leq \text{max}$$

نتایج و بحث

نتایج مطالعه نشان داد می دهد، میانگین سنی پاسخگویان ۳۸/۹۷ سال با انحراف معیار ۸/۵۵ است. کمینه و بیشینه سن ۲۰ تا ۶۸ سال است. از نظر سطح تحصیلات ۹/۶ درصد پاسخگویان بی سواد، ۲۲/۱ درصد در سطح ابتدایی، ۲۷/۹ درصد در سطح راهنمایی، ۱۴/۴ درصد در سطح متوسطه، ۱۱/۶ درصد در سطح دیپلم بوده و ۱۴/۴ درصد نیز میزان تحصیلات خود را مشخص نکردند. بعد خانوار ۶۷/۳ درصد پاسخگویان زیر پنج نفر است. ۴۳/۳ درصد افراد مالک شخصی زمین کشاورزی خود می باشند. از نظر سابقه فعالیت کشاورزی ۶۱/۵ درصد افراد زیر ۱۰ سال، ۳۴/۶ درصد بین ۱۰ تا ۲۰ سال، ۱/۹ درصد بین ۲۱ تا ۳۰ سال و ۱/۹ درصد نیز بالاتر از ۳۰ سال سابقه می باشند. ۴۴/۲ درصد پاسخگویان مالک کمتر از پنج هکتار زمین هستند و ۷۵ درصد افراد نیز به صورت مداوم و بدون آیش و تناوب زراعی زمین خود را کشت می کنند. ۵۹/۶ درصد پاسخگویان محصول خود را به طور مستقیم در مزرعه به فروش می رسانند. همچنین ۶۸/۳ درصد افراد با کشاورزی ارگانیک هیچ گونه آشنایی ندارند.

جدول ۱- اولویت بندی گویه های منتخب برای سنجش نگرش سبزی کاران نسبت به کشاورزی ارگانیک

اولویت	CV	انحراف معیار	میانگین*	گویه ها
۱	۰/۳۰۹	۰/۵۰۵	۱/۶۳	کشاورزی ارگانیک نسبت به کشاورزی متداول پایدارتر است.
۲	۰/۳۳۷	۰/۵۳۴	۱/۵۸	کشاورزی ارگانیک آینده مزرعه را برای نسل آینده تضمین می نماید.
۳	۰/۳۶۶	۰/۵۷۲	۱/۵۶	استفاده از محصولات ارگانیک به دلیل گرانی برای اکثر مصرف کنندگان امکان پذیر نیست.
۴	۰/۳۶۶	۰/۴۶۲	۱/۲۶	محصولات ارگانیک در مقایسه با سایر محصولات سالم تر هستند.
۵	۰/۳۷۱	۰/۵۳۸	۱/۴۵	محصولات ارگانیک در مقایسه با سایر محصولات از طعم و مزه بهتری برخوردارند.
۶	۰/۳۷۶	۰/۵۸۸	۱/۵۶	کشاورزی ارگانیک با قوانین طبیعت و محیط زیست همسویی بیشتری دارد.
۷	۰/۳۷۸	۰/۵۳۳	۱/۴۱	محصولات ارگانیک در مقایسه با سایر محصولات از کیفیت بهتری برخوردارند.
۸	۰/۳۸	۰/۵۸۹	۱/۵۵	تولید محصولات ارگانیک برای محیط زیست خطر کمتری دارد.
۹	۰/۳۸۱	۰/۶۱۴	۱/۶۱	محصولات ارگانیک را نمی توان برای مدت طولانی نگهداری کرد.
۱۰	۰/۳۸۳	۰/۵۷۵	۱/۵۰	کشاورزی ارگانیک موجب افزایش حاصلخیزی خاک در بلندمدت می گردد.
۱۱	۰/۳۹۰	۰/۸۲۸	۲/۱۲	سرمایه لازم برای این نوع کشت را در اختیار ندارم، چون ضرر می کنم.
۱۲	۰/۳۹۸	۰/۶۳۳	۱/۵۹	وضع نامساعد اقتصادی کشاورزان مانع از انتقال به سوی کشاورزی ارگانیک می گردد.
۱۳	۰/۴۰۳	۰/۷۴۷	۱/۸۵	کشاورزی ارگانیک موجب کاهش حوادث سلامتی برای کارگران کشاورزی می گردد.
۱۴	۰/۴۰۶	۱/۱۵	۲/۸۳	علاقه و تمایل چندانی به کشت این محصولات ندارم.
۱۵	۰/۴۲۲	۰/۶۸۵	۱/۶۲	محصولات ارگانیک باعث بهبود سلامت و افزایش طول عمر انسان می شود.
۱۶	۰/۴۴۱	۱/۱۶	۲/۶۳	من حاضرم برای دسترسی به محصولات ارگانیک پول بیشتری بپردازم.
۱۷	۰/۴۴۹	۰/۸۰۰	۱/۷۸	کشاورزان نمی توانند بدون استفاده از مواد شیمیایی آفات، بیماری ها و علف های هرز را کنترل نمایند.

مأخذ: یافته های تحقیق * مقیاس ۱= بسیار کم، ۲ = کم، ۳ = متوسط، ۴ = زیاد و ۵ = بسیار زیاد

نتایج حاصل از یافته های توصیفی در جدول ۱ نشان می دهد که گویه های "کشاورزی ارگانیک نسبت به کشاورزی متداول پایدارتر است"، "کشاورزی ارگانیک آینده مزرعه را برای نسل آینده تضمین می نماید" و "استفاده از محصولات ارگانیک به دلیل گرانی برای اکثر مصرف کنندگان امکان پذیر نیست" در اولویت های اول تا سوم قرار دارند. گویه های

"من حاضرم برای دسترسی به محصولات ارگانیک پول بیشتری بپردازم" و "کشاورزان نمی‌توانند بدون استفاده از مواد شیمیایی آفات، بیماری‌ها و علف‌های هرز را کنترل نمایند" در الویت‌های پایین‌تر قرار دارند.

یافته‌های جدول ۲ می‌دهد ۴۰/۴ درصد پاسخگویان دارای نگرشی نسبتاً منفی نسبت به کشاورزی ارگانیک هستند. این نتیجه نشان می‌دهد، با توجه به اینکه بیشتر پاسخگویان هیچ‌گونه آشنایی با کشاورزی ارگانیک ندارند، به نظر می‌رسد دانش پایین آن‌ها وضعیت رضایت بخشی را در نگرششان ایجاد نموده است. این نتیجه با یافته‌های پژوهش‌های هال و رونادس (۲۰۰۹) همخوانی دارد و با یافته‌های پژوهش رجی و همکاران (۱۳۹۰)، قدیمی و همکاران (۱۳۹۱) و شبانی (۱۳۹۲) مطابقت ندارد. از سوی دیگر، فقدان نگرش مساعد سبزی‌کاران در خصوص محصولات کشاورزی ارگانیک می‌تواند یک مانع جدی در توسعه تولید و مصرف این محصولات باشد و این خود رفتار آن‌ها را تحت تأثیر قرار خواهد داد؛ بنابراین، از آنجایی که دانش و آگاهی یکی از عوامل مؤثر جهت تغییر نگرش و به‌کارگیری کشاورزی ارگانیک است، باید آگاهی‌های اولیه و ضروری در این مورد به شیوه‌های مناسبی در اختیار سبزی‌کاران قرار داده شود.

جدول ۲- وضعیت نگرش سبزی‌کاران نسبت به کشاورزی ارگانیک

بازه	درصد فراوانی	فراوانی	سطح بندی نگرش*
$X < 31/03$	۱۹/۲	۲۰	منفی
$31/03 < X < 39/26$	۴۰/۴	۴۲	نسبتاً منفی
$39/26 < X < 47/49$	۲۴/۰	۲۵	نسبتاً مثبت
$X > 47/49$	۱۶/۳	۱۷	مثبت

مأخذ: یافته‌های تحقیق * میانگین = ۳۹/۲۶ انحراف معیار = ۸/۲۳ کمینه = ۲۵ بیشینه = ۶۱

یافته‌های جدول ۳ نشان می‌دهند، بین سابقه فعالیت کشاورزی و میزان تحصیلات پاسخگویان و نگرش آن‌ها نسبت به کشاورزی ارگانیک رابطه مثبت و معنی‌داری در سطح پنج درصد وجود دارد. این نتیجه بیانگر آن است که هرچه سابقه فعالیت کشاورزی پاسخگویان بیشتر و میزان تحصیلات آن‌ها نیز بالاتر باشد، دارای نگرش مطلوب‌تری نسبت به کشاورزی ارگانیک هستند. این نتیجه با یافته‌های پژوهش قدیمی و همکاران (۱۳۹۱) و ویلر (۲۰۰۵) مطابقت دارد.

جدول ۳- رابطه بین ویژگی‌های فردی و حرفه‌ای پاسخگویان با متغیر وابسته نگرش سبزی‌کاران نسبت به کشاورزی

ارگانیک

متغیر ۱	متغیر ۲	همبستگی	ضریب همبستگی	سطح معنی‌داری
سن			۰/۱۵۶	۰/۱۱۸
سابقه فعالیت کشاورزی		پیرسون	۰/۲۰۳*	۰/۰۴۰
میزان زمین			۰/۰۸۰	۰/۴۷۵
بعد خانوار			۰/۰۴۶	۰/۶۹۰
تحصیلات		اسپیرمن	۰/۲۷۵*	۰/۰۱۵

مأخذ: یافته‌های تحقیق * معنی‌داری در سطح ۵ درصد

تحلیل عاملی عوامل مؤثر بر نگرش مثبت پاسخگویان نسبت به کشاورزی ارگانیک

جهت دسته‌بندی و تلخیص عوامل مؤثر بر نگرش مثبت پاسخگویان نسبت به کشاورزی ارگانیک، از روش تحلیل عاملی استفاده شده است. مقدار KMO برای تحلیل فوق ۰/۸۰۴ محاسبه شد که نشان‌دهنده مناسب بودن داده‌ها برای تحلیل عاملی است. از سوی دیگر آماره بارتلت نیز در سطح یک درصد معنی‌دار شد. گویه‌ها در چهار عامل خلاصه شدند که مقدار ویژه، درصد واریانس تبیین شده و درصد واریانس تجمعی در جدول ۴ نمایش داده شده است.

جدول ۴- بار عاملی متغیرهای تشکیل‌دهنده عوامل مؤثر بر نگرش مثبت نسبت به کشاورزی ارگانیک

عامل	گویه‌ها	بار عاملی	مقدار ویژه	درصد واریانس تبیین شده	درصد تجمعی
۱- آغوش	افزایش نقش سازمان‌ها و تشکل‌های مردمی در عرضه محصولات ارگانیک	۰/۷۹۲	۹/۵۳	۳۱/۷۷	۳۱/۷۷
	عرضه انواع محصولات ارگانیک در مکان‌های متنوع	۰/۷۶۰			
	نظارت کارشناسان بر مصرف کودها و سموم شیمیایی در مزارع	۰/۷۴۴			
	دادن آگاهی در مورد زیان‌های مصرف آفت‌کش‌ها و کودهای شیمیایی به مصرف‌کنندگان	۰/۷۳۷			
	حمایت دولت از تولید و عرضه محصولات ارگانیک	۰/۷۲۸			
	برگزاری جشنواره و نمایشگاه‌های عرضه محصولات ارگانیک در کشور	۰/۷۱۳			
	اطلاع‌رسانی در خصوص ارزش غذایی محصولات ارگانیک	۰/۷۰۹			
	دسترسی آسان افراد به مکان‌های عرضه محصولات ارگانیک	۰/۷۰۶			
	انتشار و توزیع نشریات ساده برای آگاه‌سازی افراد نسبت به محصولات ارگانیک	۰/۶۵۹			
	حضور کارشناسان در محل عرضه محصولات ارگانیک جهت پاسخگویی به مصرف‌کنندگان	۰/۶۴۹			
۲- پذیرش	حمایت‌های مالی مدیران و سیاست‌گذاران از تولید محصول سالم در کشور	۰/۸۴۳	۳/۴۲	۱۱/۴۲	۴۳/۱۹
	ایجاد پست‌های رهبری و هماهنگی برای تولید محصول سالم و ارگانیک در کشور/ استان	۰/۷۵۵			
	هماهنگی بودن سیاست‌های مدیران با یکدیگر در زمینه تولید محصول سالم	۰/۷۴۴			
	ارتباط مدیران با محققین و مروجین کنترل بیولوژیک	۰/۷۳۵			
	مشارکت عملی مسئولین و مدیران در برنامه‌های تولید محصولات ارگانیک	۰/۶۸۵			
	نگرانی مصرف‌کنندگان در رابطه با آلودگی محصولات کشاورزی ارگانیک	۰/۶۶۹			
	نقش نگرش مدیران نسبت به محصول سالم و ارگانیک	۰/۶۴۵			
	ارتقاء فرهنگ مصرف‌کنندگان در مورد مصرف محصولات ارگانیک	۰/۶۸۰			
	وجود تصورات غلط در کشاورزان درباره تبدیل مزارع خود به شیوه ارگانیک	۰/۶۷۱			
	ارتقاء دانش زنان خانه‌دار در زمینه محصولات ارگانیک	۰/۶۶۲			
۳- ویژگی‌های محصول	آگاهی دادن در رابطه با اهمیت دسترسی به محصولات کشاورزی سالم و عاری از باقی‌مانده سم	۰/۵۴۱	۲/۰۰۸	۶/۷	۴۹/۸۸
	بهبود الگوی تغذیه مردم به سوی محصولات کشاورزی سالم	۰/۵۳۰			
	شکل ظاهری محصولات ارگانیک	۰/۶۵۲			
	کاهش قیمت محصولات ارگانیک	۰/۶۳۸			
	بسته‌بندی محصولات ارگانیک و درج مشخصات بر روی آن	۰/۶۱۴			
	مزه و طعم محصولات ارگانیک	۰/۶۰۱			
	دسترسی آسان به محصولات ارگانیک در همه فصول برای همه	۰/۵۹۴			

مأخذ: یافته‌های تحقیق

در مرحله بعد متغیرها با روش واریماکس چرخش داده، متغیرهای مربوط به هر عامل شناسایی شده و در نهایت عامل‌های به دست آمده نام‌گذاری گردیده‌اند. همانطور که در جدول ۴ مشاهده می‌شود عوامل مؤثر بر نگرش مثبت نسبت به کشاورزی ارگانیک بر اساس مقدار ویژه بالاتر از یک به چهار عامل حمایتی - آموزشی، مدیریتی، فرهنگی و ویژگی‌های محصول تقسیم بندی شدند. این چهار عامل در مجموع ۵۴/۲۷ درصد واریانس عوامل مؤثر بر نگرش مثبت نسبت به کشاورزی ارگانیک را تبیین کرده‌اند.

جدول ۵- بار عاملی متغیرهای تشکیل‌دهنده عوامل مؤثر بر نگرش منفی نسبت به کشاورزی ارگانیک

عوامل	گویه‌ها	بار عاملی	مقدار ویژه	درصد واریانس تبیین شده	درصد تجمع‌ی
عدم وجود تسهیلات حمایتی اقتصادی	محدود بودن آموزش‌های لازم در زمینه ویژگی‌ها و نحوه تولید محصولات ارگانیک	۰/۶۹۹	۸/۶۶	۲۷/۹۳	۲۷/۹۳
	عدم حمایت مالی دولت از کشاورزان ارگانیک کار	۰/۶۹۳			
	محدودیت کمک مالی در هنگام بروز مشکلات شدید اقتصادی	۰/۵۸۹			
	عدم اطمینان از میزان عملکرد و دسترسی به بازار مناسب بعد از تحویل محصول	۰/۵۸۲			
	نبود قیمت تضمینی جهت خرید محصولات ارگانیک از تولیدکنندگان	۰/۵۳۵			
	بیمه نبودن محصولات ارگانیک	۰/۵۱۲			
	گران بودن محصولات ارگانیک نسبت به غیرارگانیک	۰/۶۶۶			
	گران و مقرون به صرفه نبودن مبارزه بیولوژیک	۰/۶۵۷			
	عدم وجود بازار مناسب برای فروش محصولات ارگانیک و در نتیجه کاهش درآمد	۰/۶۲۵			
	نیاز به نیروی کار بیشتر و مشکلات پرداخت دستمزد این نیروها	۰/۶۱۵			
نبوده‌ای	تقاضای اندک برای محصولات ارگانیک	۰/۵۸۴	۱/۷۲	۵/۵۴	۴۰/۳۶
	محدود بودن تولید و عرضه محصولات ارگانیک	۰/۷۲۵			
	عدم وجود وسایل لازم برای حمل و نقل این نوع محصولات	۰/۷۱۰			
	عدم وجود مکان‌های مناسب برای ذخیره این نوع محصولات	۰/۶۸۸			
	عدم دسترسی به نهاده‌های مورد نیاز در زمان مناسب	۰/۵۷۴			
	کمبود و یا نبود اطلاعات و دانش کشاورزی ارگانیک.	۰/۶۵۴			
	فقدان مهارت کافی برای کشت محصولات ارگانیک	۰/۶۲۲			
	فقدان نیروی متخصص برای کشت محصولات ارگانیک	۰/۵۹۷			
	وجود تصورات غلط در کشاورزان درباره تبدیل مزارع خود به شیوه ارگانیک	۰/۵۷۵			
	عدم وجود استانداردهای مشخص برای تولید این نوع محصولات	۰/۵۴۳			
ضعف دانش و آگاهی زراعی	انتظارات نابجا از میزان عملکرد محصولات ارگانیک	۰/۵۴۱	۱/۵	۴/۸۳	۵۰/۴۴
	نداشتن زمان لازم برای انجام کشت ارگانیک	۰/۷۳۲			
	بازده اقتصادی نامشخص	۰/۵۹۰			
	مزرعه و خاک اجازه کشت نمی‌دهد و حتماً باید از کودها و سموم شیمیایی استفاده	۰/۵۵۹			
	شرایط آب و هوایی اجازه کشت این نوع محصولات را نمی‌دهد.	۰/۵۰۵			

مأخذ: یافته‌های تحقیق

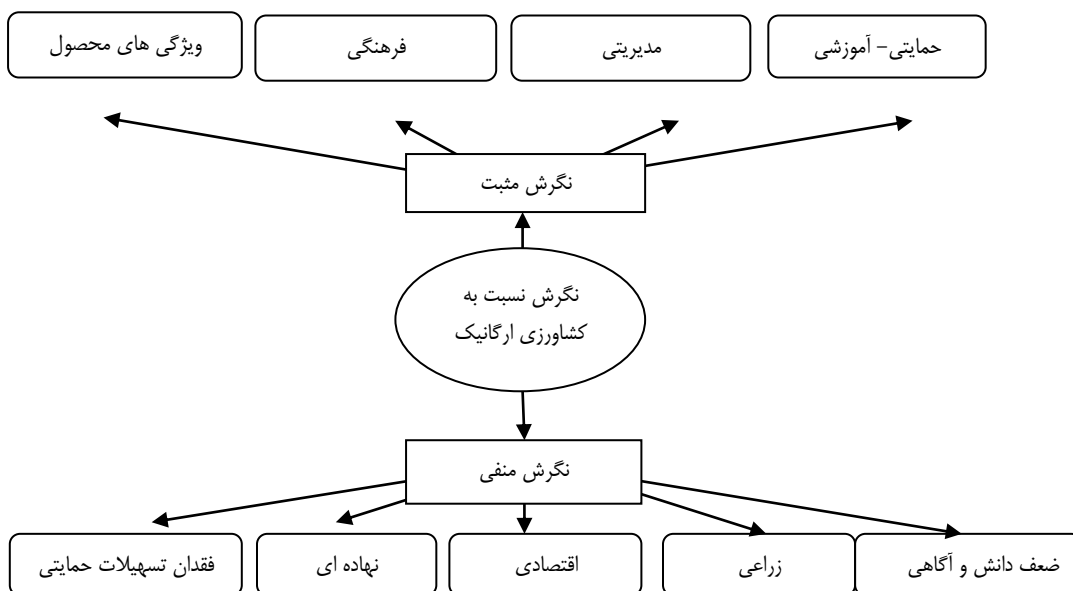
تحلیل عاملی عوامل مؤثر بر نگرش منفی پاسخگویان نسبت به کشاورزی ارگانیک

به منظور تعیین عوامل مؤثر بر نگرش منفی نسبت به کشت ارگانیک از تحلیل عاملی استفاده شد. مقدار KMO برای این تحلیل ۰/۸۲۵ به دست آمد که نشان‌دهنده مناسب بودن داده‌ها برای تحلیل عاملی است. همچنین، آماره بارتلت نیز

در سطح یک درصد معنی‌دار است. در این بررسی، پنج عامل با مقادیر ویژه بالاتر از یک استخراج شدند و متغیرهای مربوط به عوامل مؤثر بر نگرش منفی نسبت به کشاورزی ارگانیک، پس از چرخش عاملی متعامد به روش واریماکس در این عوامل دسته‌بندی شدند که مقدار ویژه، درصد واریانس و درصد واریانس تجمعی در جدول ۵ نشان داده شده است.

عوامل پنج‌گانه در مجموع ۵۰/۴۴ درصد از کل واریانس متغیرها را تبیین کرده‌اند. پس از بررسی متغیرهای مربوط به هر عامل، عوامل بدین ترتیب به عدم وجود تسهیلات حمایتی، اقتصادی، نهادی، ضعف دانش و آگاهی و عامل زراعی نام‌گذاری شدند.

با توجه به نتایج و یافته‌های پژوهش می‌توان عوامل مؤثر بر نگرش نسبت به کشاورزی ارگانیک را به دودسته نگرش مثبت و نگرش منفی تقسیم‌بندی نمود که به‌صورت شماتیک عوامل مربوط به هر دسته در شکل ۱ نشان داده شده است.

شکل ۱- عوامل مؤثر بر نگرش سبزی‌کاران نسبت به کشاورزی ارگانیک (یافته‌های تحقیق)

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

رشد جمعیت از یک‌سو و محدودیت رو به رشد عوامل و منابع محصولات کشاورزی مانند زمین، آب و ... از سوی دیگر، سبب بروز مشکلات محیطی برای مصرف‌کنندگان و جامعه شده است. برای رهایی از این مشکلات، کشاورزی ارگانیک مورد توجه قرار گرفته و به سرعت در حال رشد و توسعه است. کشاورزی ارگانیک نوعی کشاورزی است که در تولید و فرآوری محصولات آن از کودهای شیمیایی، سموم، هورمون‌ها و دگرگونی‌ها و دست‌کاری‌های ژنتیکی استفاده نمی‌شود و همه مراحل تقویت زمین، کاشت و برداشت با استفاده از نهاده‌های طبیعی (همچون کود زیستی، کمپوستها، حشرات

سودمند) انجام می‌شود. نتایج این پژوهش نشان داد که نگرش سبزی کاران نسبت به کشاورزی ارگانیک نسبتاً منفی است. این نتیجه نشان می‌دهد فقدان نگرش مساعد سبزی کاران در خصوص محصولات کشاورزی ارگانیک می‌تواند یک مانع جدی در توسعه تولید و مصرف این محصولات باشد و این خود رفتار آن‌ها را تحت تأثیر قرار خواهد داد. نتایج تحلیل عاملی نشان داد که عوامل مؤثر بر نگرش مثبت نسبت به کشاورزی ارگانیک شامل عوامل حمایتی - آموزشی، مدیریتی، فرهنگی و ویژگی‌های محصول است. این یافته‌ها نتایج مطالعه رجیبی و همکاران (۱۳۹۲)، کریمی و همکاران (۱۳۹۰) و ویلر (۲۰۰۵) را تأیید می‌کنند. همچنین در نتیجه تحلیل عاملی موانع مؤثر بر نگرش منفی نسبت به کشاورزی ارگانیک در پنج دسته عدم وجود تسهیلات حمایتی، اقتصادی، نهاده‌ای، ضعف دانش و آگاهی و زراعی شناسایی شدند. این نتیجه یافته‌های پژوهش‌های هاشمی نژاد و رضوانفر (۱۳۸۹)، کریمی و همکاران (۱۳۹۰) و اعظمی و همکاران (۲۰۱۳) را تأیید می‌کند. در راستای نتایج به دست آمده، پیشنهادهایی ارائه شده است.

با توجه به نگرش نسبتاً منفی پاسخگویان نسبت به کشاورزی ارگانیک، توصیه می‌شود به منظور فرهنگ سازی کشت محصولات کشاورزی ارگانیک در بین سبزی کاران و بهبود دانش و نگرش آن‌ها، برنامه‌ریزی‌های لازم صورت گیرد و در این زمینه، پایه و اساس برنامه‌های آموزشی بر آگاه‌سازی و ایجاد نگرش مثبت نسبت به کشت محصولات ارگانیک باشد.

نتایج تحلیل عاملی نشان می‌دهد از بین عوامل مؤثر بر نگرش مثبت نسبت کشاورزی ارگانیک عامل حمایتی - آموزشی از سایر عوامل مهم‌تر است. بر این اساس پیشنهاد می‌شود عرضه و فروش محصولات ارگانیک توسط سازمان‌های محلی و مردمی از جمله تعاونی‌های محلی و بازارهای فروش اختصاصی انجام شود. در این میان حضور کارشناسان در محل عرضه محصولات ارگانیک جهت پاسخگویی به سؤال‌های تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان در ایجاد نگرش مثبت نسبت به محصولات سالم می‌تواند اثرگذار باشد.

عامل مدیریتی بر نگرش مثبت سبزی کاران نسبت به کشاورزی ارگانیک مؤثر است؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود جهت توسعه و گسترش کشت ارگانیک، مدیران و سیاست‌گذاران از تولید محصولات ارگانیک حمایت‌های همه‌جانبه‌ای انجام دهند. مسئولین و مدیران در برنامه‌های تولید و گسترش محصولات ارگانیک مشارکت عملی داشته باشند و با محققین و مروجین کنترل بیولوژیک ارتباط مداوم داشته و از تخصص آن‌ها استفاده نمایند.

یافته‌ها نشان داد، عامل آموزشی بر تغییر نگرش نسبت به کشاورزی ارگانیک مؤثر است. با توجه به اینکه میزان آشنایی سبزی کاران منطقه مورد مطالعه با کشاورزی ارگانیک در حد کم است و همچنین با توجه به اینکه سبزی کاران مورد مطالعه عنوان کردند که به دلیل عدم برگزاری دوره‌های آموزشی تاکنون در هیچ کلاس آموزشی و ترویجی مرتبط با کشاورزی ارگانیک شرکت نکرده‌اند، توصیه می‌شود به عامل آشنایی با کشاورزی ارگانیک و پیامدهای منفی کشاورزی متداول و شرکت در کلاس‌های ترویجی - آموزشی مرتبط با کشاورزی ارگانیک توجه ویژه‌ای گردد و کلاس‌های تخصصی در باب کشاورزی ارگانیک جهت معرفی روش‌ها و فناوری‌های این روش جهت جایگزینی و عدم مصرف

نهادهای شیمیایی برگزار شود.

نتایج نشان می‌دهد عامل فقدان تسهیلات حمایتی و عدم پشتیبانی از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر نگرش منفی نسبت به کشاورزی ارگانیک است. در این راستا توصیه می‌شود که دولت از تولیدکنندگان محصولات ارگانیک و نهادهای آلی و صادرکنندگان واقعی این محصولات به صورت هدفمند حمایت کرده و تسهیلات موردنیاز را باقیمت مناسب در زمان لازم در اختیار آن‌ها قرار داده و در تمام مراحل تولید کارشناسان مربوطه نظارت کافی داشته باشند.

منابع

اتحادی م.، روستا ک. و محمدقلی نیا ج (۱۳۹۰). عوامل تأثیرگذار بر دانش، نگرش و مهارت شرکت‌کنندگان در رهیافت مدرسه مزرعه کشاورز نسبت به گسترش فناوری مدیریت تلفیقی آفات. پژوهش‌های ترویج و آموزش کشاورزی. ۴: ۲۸-۱۳.

استادی ی.، شوکت فدایی م.، یآوری غ. ر.، استادی ف.، محمدی م.ع. و نظرزاده ف (۱۳۹۲). بررسی میزان اثرگذاری عوامل مدیریتی در تولید محصول سالم از دیدگاه مصرف‌کنندگان. مجموعه مقالات دومین همایش ملی توسعه پایدار کشاورزی و محیط‌زیست سالم. همدان، ۲۱ شهریورماه.

پورسعید ع. ر.، اشراقی سامانی ر.، فتحی ا. و شریفی راد م (۱۳۹۲). بررسی دانش کارشناسان وزارت جهاد کشاورزی نسبت به کشاورزی ارگانیک. تحقیقات نظام سلامت. ۳: ۳۳۱-۳۲۰.

رجبی آ.، شعبانعلی فمی ح. و پورآتشکی م (۱۳۹۲). بررسی مؤلفه‌های در پذیرش محصولات کشاورزی ارگانیک از دیدگاه مصرف‌کنندگان (مطالعه موردی شهر کرج). علوم و صنایع غذایی. ۳۸: ۴۳-۳۳.

شبانی ک (۱۳۹۲). بررسی دانش، نگرش و رفتار گندم کاران در خصوص سلامت غذایی مطالعه موردی: شمال خوزستان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد گروه ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی استان خوزستان.

شریفی مقدم م (۱۳۹۰). کشاورزی ارگانیک، امنیت و سلامت غذا. قابل‌دستیابی در: <http://organic.javanblog.ir>

صاحبی س.، حسون‌دیان م. و موحدی ر (۱۳۹۲). بررسی راهکارهای توسعه کشاورزی ارگانیک از نظر کارشناسان جهاد کشاورزی استان همدان. مجموعه مقالات دومین همایش ملی توسعه پایدار کشاورزی و محیط‌زیست سالم. همدان: ۲۱ شهریورماه.

قدیمی ع. ر.، شعبانعلی فمی ح. و اسدی ع (۱۳۹۱). بررسی عوامل مؤثر بر نگرش کشاورزان نسبت به کشاورزی ارگانیک (مطالعه موردی: شهرستان فریدن). پژوهش‌های ترویج و آموزش کشاورزی. ۴: ۸۰-۶۹.

کریمی ا.، صدیقی ح. و بابایی ع. ر (۱۳۹۰). بررسی موانع پیش برد کشاورزی ارگانیک از دیدگاه کارشناسان وزارت جهاد کشاورزی. تحقیقات اقتصاد و توسعه کشاورزی ایران. ۲: ۲۴۲-۲۳۱.

هاشمی نژاد آ. و رضوانفر ا (۱۳۸۹). بررسی موانع و مشکلات کشاورزی ارگانیک از دیدگاه تولیدکنندگان محصولات ارگانیک

شهرستان روانسر استان کرمانشاه. مجموعه مقالات اولین کنگره چالش‌های کود در ایران: نیم‌قرن مصرف کود، تهران: ۱۲-۱۰ اسفندماه، هتل المپیک.

- Ahnsrom j., Hocker j., Bergea H.L., Francis C., Skelton P. and Hallgren I (2009). Farmers and nature conservation; what is known about attitudes, context, factors and actions affecting conservation? *renewable agriculture and food system*. 24: 38-47.
- Azami M., Monavvari Fard F., Jeyhoni S., Eydi S, Reyhani H. and Ghadimi A.R (2013). The analysis of effective factors on non-accepting of organic agriculture products from the viewpoint of agricultural experts (Case Study: Alborz province). *International Advanced Biological and Biomedical Research*. 3: 272-260.
- Azzurra A. and Paola P (2009). Consumers' behaviours and attitudes toward healthy food products: the case of organic and functional foods. Paper prepared for presentation at the 113th EAAE Seminar "a resilient european food industry and food chain in a challenging world", Chania, Crete, Greece, date as in: Sept 3-6.
- Fishbein M. and Ajzen I (1975). *Belife, Attitude, intention, and behavior: an introduction to theory and research*. Wiley and Sons: New York, USA.
- Gensch, R (2008). Productive sanitation: Increasing food security by reusing tread exceta and grey water in agriculture. *Urban, Agricultur magazine*. 20.
- Gul Aygen F (2012). Attitudes and behavior of turkish consumers with respect to organic foods. *international business and social science*. 18.
- Hall K. and Rhoades, E (2009). Ohio grain farmers' attitudes toward organic and non-organic farming methods. Available at: <http://agnews.tamu.edu/>.
- Killmann W (2008). Climate change and food security: a framework document. Available at: <http://www.fao.org/>.
- Kings D. and Ilbery B (2012). Farmers' attitudes towards organic and conventional agriculture: a behavioural perspective, organic food and agriculture - new trends and developments in the social sciences, dr matthew reed (Ed.), ISBN: 2-764-307-953-978, InTech, Available at: <http://www.intechopen.com>.
- Sadati S.A., Sadati S.A., Shaabanali F., ami H. and Taher Tolou Del P (2010). Survey consumer attitude toward barriers of organic products (op) in iran: a case study in gorgan city. *World Applied Sciences*. 8: 1298- 1303.
- Schnug E., Haneklaus S., Rahmann G. and Walker R (2006). Organic farming stewardship for food security, food quality, environment and nature conservation. *COR 2006, Aspects of Applied Biology*. 79: 57- 62.

Tsakiridou E., Boutsouki C., Zotos Y. and Mattas K (2008). Attitudes and behaviour towards organic products: an exploratory study. *International Retail & Distribution Management*. 2: 158-175.

Wheeler S (2005). Factors influencing agricultural professionals' attitudes towards organic agriculture and biotechnology. Centre for Regulation and Market Analysis, University of South Australia, Available at: <http://een.anu.edu.au>.

Identify Factors Affecting on Attitude of Vegetable Growers at Bavi city in Khuzestan province Towards Organic Farming

Marzieh mousavi^{1*}, Bahman khosravipour² and Ali sorkhi³

Received: 8 May, 2014

Accepted: 5 December, 2014

Abstract

The importance of organic agriculture and its vital role in sustainable development is irrefutable, Different factors affect on the decision to accept it. Farmers' Attitudes towards organic farming is One of the most important factors. Because, Activity and decisions of individuals About any phenomenon Is effective on their Attitude. This study aimed to identify factors Affecting on Attitude of vegetable growers towards Organic Farming in Bavi city in Khuzestan province. The research method was Descriptive - correlation. The statistical population of the study were vegetable growers in Bavi city(N=140). By using Morgan's table the sample size was determined (n=103). The findings showed that, most respondents have a relatively negative attitude towards organic farming(40/4 percent). Between Farming experience and Literacy levels and attitude towards organic farming were positive and significant correlation ($p=0/05$). The results of the factor analysis indicate that four factor: Supportive -education,managerial, cultural and product features in total explained 54.27 percent variance factors affecting on positive attitude of Vegetable Growers towards organic farming. 50.44 percent variance factors affecting on negative attitude towards organic farming Were explained By the five factor: Lack of support facilities, economic, Inputs, Weakness of knowledge and awareness and farming.

Key words: Attitudes, City Bavi, Food Security, Organic Farming.

1 ,3- Respectively :MSc and Graduate student of Agricultural Extension and Education, Ramin University of Agriculture and Natural Resources.

2 - Associate Professor Ramin University of Agriculture and Natural Resources.

(*-. Corresponding author Email: marziehmousavi66@yahoo.com)